

УДК 008.572. 026

Білоусов Ю. - ст. гр. ПМ - 11

Тернопільський державний технічний університет імені Івана Пулюя

МИСТЕЦТВО СЮРРЕАЛІЗМУ

Науковий керівник: Косянчук Л.Г.

На основі дадаїзму виникає літературна течія – сюрреалізм. Сюрреалізм (фр. *surrealisme* - надреалізм) - одна з поширених течій у сучасному мистецтві й літературі. Сюрреалізм започаткував французький письменник Андре Бретон, використавши ідеї безумовної свободи і повного взаємопроникнення мистецтва і життя, відкинувши безвідповідальність та нігілізм, притаманні дадаїзму. Філософськими засадами сюрреалізму є: суб'єктивно-ідеалістичні теорії інтуїтивізму, психоаналітичні теорії фрейдизму, східні містико-релігійні вчення. Естетичні засади напряду викладено в «Маніфестах сюрреалізму» А.Бретона. Центральне місце у творчості сюрреалістів посідають: фантастика, містика, зображення галюцинацій, жахів, спотвореного людського тіла; художники з фотографічною точністю відображали страхітливі, позбавлені логіки сцени, творили чудернацьких істот з набору звичних об'єктів, розробляли спеціальну техніку живопису для відображення руху підсвідомості. Фігуративні твори сюрреалістів зображують чужий для людини світ, населений чи то образами земних марень, чи то істотами нічних страхіть. Сюрреалісти закликали звільнити людське «Я» від «пут» матеріалізму, логіки, які вони вважали породженням буржуазної цивілізації. На їхню думку, митцю слід спиратися на досвід несвідомого вираження духу: сні, галюцинації, марення, аби проникнути по той бік свідомості, осягнути нескінченне й вічне.

Найяскравішим представником сюрреалізму є Сальвадор Далі. Він здобув освіту в мадридській художній Академії і спочатку писав у дусі академізму, серйозно захоплювався «метафізичним живописом». Перша виставка робіт Сальвадора Далі пройшла в листопаді у Барселоні. Його картини – це ірраціональні комбінації суто реальних предметів, які художник вводив у нереальний, фантастичний пейзаж або спотворив їх до страхітливого образу («Передчуття громадянської війни», «Антропоморфна шафа», «Сталість пам'яті» та ін.). Знаменитими є такі образи Далі: розплавлений годинник, телефонний апарат із трубкою у вигляді лангуста, диван-губи тощо.

Звертаючись до сфери підсвідомого, цікавлячись еротикою, нездійсненими бажаннями, грою уяви. Далі прагне об'єктивувати видіння (метод «параної»), дати тотальний опис божевілля. Він запевняв, що найчеснішим чином копією галюцинації, що навідують його. Своєрідною ілюстрацією фрейдизму є картина «Сон, викликаний польотом бджоли навколо граната, за секунду до пробудження».

Прийоми сюрреалізму знайшли відображення й у кінематографі, театрі, скульптурі.

Сюрреалізм у театральному мистецтві представлений «театром абсурду». Драматурги Е.Іонеско, С.Беккет створювали у своїх п'єсах світ без логіки й змісту. Цей сценічний світ не повністю вигаданий: в деталях він – натуралістична копія дійсності. Але деталі відтворюються навмисно контрастно, довільно, створюючи на сцені світ хаосу, абсурду. Творці театру абсурду не прагнули конструювати «надреальний» світ, а намагалися розкрити завдяки світу абсурду справжній сенс життя.